

**Universitets- och
högskolerådet**

Avdelningen för analys, främjande och tillträdesfrågor

Frida Lundberg
Utredare

010 - 4700637
frida.lundberg@uhr.se

Datum
2017-03-17

Diarienummer
Dnr 4.1.2-00194-2017

Postadress
Box 45093
104 30 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2
111 60 Stockholm

Telefon
010-470 03 00

Org nr
202100-6487

www.uhr.se

Konsekvensutredning

avseende förslag till föreskrifter om ändring i Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen

Bakgrund

Skolverket har föreslagit ämnesplaner för 13 nya yrkesämnen inom tågteknikutbildningen och flygteknikutbildningen. Som konsekvens av de föreslagna ändringarna har Universitets- och högskolerådet (UHR) och Skolverket sett över följande föreskrifter:

- UHR:s föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen (nedan UHR:s föreskrifter), och
- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne (nedan Skolverkets föreskrifter).

Vad som är kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper uttrycks i föreskrifterna i form av kunskapskriterier. Skolverket och UHR har tillsammans tagit fram förslag på kunskapskriterier för de nya ämnena. I arbetet har nationella programråd och relevanta branschföreträdare lämnat synpunkter.

UHR:s och Skolverkets kunskapskriterier är likalydande i myndigheternas respektive föreskrifter eftersom samma krav på yrkeskunskaper ska gälla för ett visst undervisningsämne i gymnasieskolan såväl i samband med tillträde till yrkeslärarutbildningen som vid bedömningen av behörighet att undervisa i ämnet.

Myndigheterna skickar ut respektive föreskrifter på remiss var för sig och denna remiss avser UHR:s kunskapskriterier.¹

UHR och Skolverket har enats om principer för hur föreskrifterna ska vara utformade:

- Ett ämne bör inte vara bredare än att en lärare kan undervisa i hela ämnet.
- Myndigheternas föreskrifter ska utformas så att de är likalydande.
- Det som myndigheterna kan föreskriva om är yrkeskunskaper. I ämnesplanerna, som lärarna ska undervisa utifrån, ingår även andra mer generella kunskapsområden. Dessa kunskaper och förmågor får lärarna antas ha bland annat utifrån den grundläggande behörigheten för högskolestudier.
- Yrkeskunskaperna ska vara såväl erfarenhetsbaserade som teoretiska.²
- Med kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper avser myndigheterna innehåll (vad man ska kunna), nivå (hur väl man ska kunna det) och aktualitet (att kunskapen är giltig i nutid). För att definiera vad som är nödvändig kunskap använder sig myndigheterna av Sveriges referensram för kvalifikationer, SeQF, nivå 5.³
- De kvalificerade och relevanta yrkeskunskaperna uttrycks i form av kunskapskriterier. Kunskapskriterierna ska ge en förutsägelse om vilka yrkeskunskaper som, tillsammans med yrkeslärarutbildningen eller lärarutbildningen⁴, ger optimala förutsättningar för att kunna undervisa i det aktuella ämnet.
- En viktig utgångspunkt för kunskapskriterierna är ämnesplanerna för de enskilda yrkesämnena i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, eftersom det är ämnesplanerna som anger vad läraren kommer att undervisa i. Kunskapskriterierna utgår också från yrkeskunskaper förvärvade genom yrkesutövandet i arbetslivet och som anses nödvändiga som grund för att undervisa i ett yrkesämne.

SeQF som utgångspunkt för kunskapskriterierna

För att definiera vad som är nödvändiga kunskaper för att undervisa i yrkesgymnasieskolan använder sig myndigheterna av Sveriges referensram för kvalifikationer, SeQF. Ramverket innehåller åtta referensnivåer - från grundläggande nivå (nivå 1) till avancerad nivå (nivå 8). De åtta referensnivåerna uttrycks som resultat av lärande, som definieras som vad en person vet, förstår och kan göra när en lärandeprocess är avslutad, inte för hur lärandet uppnåtts. Myndigheterna har i framtagandet av kunskapskriterier utgått från principen att den som undervisar ska ha kunskaper som ligger minst en nivå över de kunskaper en elev förvärvat i gymnasieskolan. Gymnasieutbildning är inplacerat på nivå 4 i SeQF. Det innebär att den som vill undervisa i yrkesämnena i gymnasieskolan ska ha yrkeskunskaper motsvarande minst nivå 5 i SeQF.

Ikraftträdande

De nya föreskrifterna föreslås träda i kraft den **1 augusti 2017**. Det innebär att de nya föreskrifterna ska användas vid antagning till yrkeslärarutbildning som startar från och med vårterminen 2018.

¹ Skolverkets remiss, dnr 2017:220

² Detta innebär att en person genom yrkesutövning anses kunna förvärva såväl erfarenhetsbaserade som teoretiska yrkeskunskaper. Det innebär däremot inte att en person som genom utbildning förvärvat teoretiska yrkeskunskaper också anses ha förvärvat erfarenhetsbaserade yrkeskunskaper.

³ För ett fåtal yrkesämnena inom vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år har SeQF nivå 6.

⁴ För behörighet enligt 2 kap. 25 § punkt 3 förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare krävs ej nödvändigtvis en yrkeslärarexamen.

Bemyndigande

I förordningen (2010:2021) om tillträde till utbildning som leder till yrkeslärarexamen regleras de särskilda behörighetskrav som gäller för tillträde till yrkeslärarutbildningen. I förordningen bemyndigas UHR föreskriva om vad som är kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper. Med stöd av bemyndigandet har myndigheten beslutat om Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen.

Förslag till ändring av Universitets- och högskolerådets föreskrifter:

Ändringarna avser Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen.

Eftersom Skolverket har föreslagit att yrkesämnena **spårfordonsteknik** och **flygyrkestechnik** utgår, föreslår Skolverket och UHR som konsekvens att kunskapskriterierna för ämnena tas bort från respektive myndighets föreskrift.

Skolverket har vidare föreslagit 13 nya yrkesämnen och UHR och Skolverket föreslår nya kunskapskriterier för ämnena:

- elektronik – spårfordon,
- systemteknik – spårfordon,
- datorsystem – spårfordon,
- trafikövervakning och signalsystem – spårfordon,
- verkstad – spårfordon
- elkraft och traktion – spårfordon
- yrkestechnik – flyg
- underhållsteknik – flyg
- ellära och digitalteknik – flyg
- flygplansteknik
- helikoptertechnik
- gasturbinmotorer
- kolvmotorer

Analys av förslag till ändringar av föreskrifterna

UHR har beaktat och analyserat de konsekvenser som ändrade föreskrifter får för personer som har ansökt till, påbörjat eller genomgått en utbildning som leder till yrkeslärarexamen.

Att spårfordonsteknik och flygyrkestechnik utgår som ämnen leder till konsekvenser för personer som ansökt till, genomgår eller har genomgått yrkeslärarutbildningen. Personer som antagits till yrkeslärarutbildningen och bedömts uppfylla behörighetskraven för spårfordonsteknik och flygyrkestechnik kan inte komplettera sin ansökan under utbildningens gång med ytterligare yrkesämnen. Istället får de ansöka om utökad behörighet i dessa ämnen till Skolverket efter examen.

Skolverket har meddelat att myndigheten kommer att bevilja en person som bedömts som behörig i ämnet spårfordonsteknik och som yrkar på behörighet i de nya ämnena inom tågteknikutbildningen, behörighet i dessa ämnen. Skolverket kommer likaså att

bevilja en person som bedömts som behörig i ämnet flygyrkesteknik och som yrkar på behörighet i de nya ämnena inom flygteknikutbildningen, behörighet i dessa ämnen.

Ytterligare konsekvenser

UHR bedömer att det inte föreligger några kostnadsmässiga konsekvenser med anledning av ändringarna.

Ovanstående ändringar kommer innebära att myndigheterna behöver informera om förändringarna.

Skilda datum för ikraftträdandet

UHR:s föreskrifter föreslås träda i kraft den 1 augusti 2017. Det innebär att de nya föreskrifterna ska användas vid antagning till yrkeslärarutbildning som startar från och med vårterminen 2018.

Skolverkets föreskrifter föreslås träda i kraft den 1 juli 2017, vilket är nödvändigt för att de nya ämnesplanerna ska kunna tillämpas höstterminen 2017. Att UHR:s och Skolverkets föreskrifter träder i kraft vid olika tidpunkter, och att kunskapskriterierna därför skiljer sig åt en månad, leder enligt UHR inte till några konsekvenser eftersom UHR:s kunskapskriterier inte tillämpas förrän till antagningen som öppnar den 15 september 2017. Skillnaden för datum av ikraftträdandet har med beslutsgången på respektive myndighet att göra.